

PIRKAN OPISTON TAIDEKOULUJEN

OPETUSSUUNNITELMA

Taiteen perusopetus
yhteiset osat

1.8.2018

Nokian kaupunki järjestää taiteen perusopetusta (TPO) yleisen oppimäärän mukaan kuvataiteessa, mediataiteissa, tanssitaiteessa ja teatteritaiteessa. Laajan oppimäärän mukaan taiteen perusopetusta annetaan kuvataiteessa ja musiikissa.

PIRKANOPISTO

SISÄLLYS

PIRKAN OPISTON TAIDEKOULUJEN TAITEEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA	4
TAITEEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAT 1.8.2018 ALKAEN.....	6
OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMISEN LÄHTÖKOHDAT JA UUDISTUKSEN TAVOITTEET	7
TOIMINTA-AJATUS	8
ARVOPERUSTA	10
OPPIMISKÄSITYS	12
OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT	13
OPPIMÄÄRIEN YHTEISET TAVOITTEET	15
OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET	16
OPPIMISEN ARVIOINTI	17
ITSEARVIOINTI JA PALAUTTEEN ANTAMINEN	18
PORTFOLIO.....	18
OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSI LUKEMINEN	18
OPPIMÄÄRIEN ARVIOINTI	19
OPINTOJEN SEURAAMISEN MENETELMÄT.....	21
YHTEISTYÖ	22
YKSILÖLLISTÄMINEN	22
TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	23

PIRKAN OPISTON TAIDEKOULUJEN TAITEEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Nokian kaupunki järjestää taiteen perusopetusta (TPO) yleisen oppimäärän mukaan kuvataiteessa, mediataiteissa, tanssitaiteessa ja teatteritaiteessa.

Laajan oppimäärän mukaan taiteen perusopetusta annetaan kuvataiteessa ja musiikissa, molemmissa myös aikuisille.

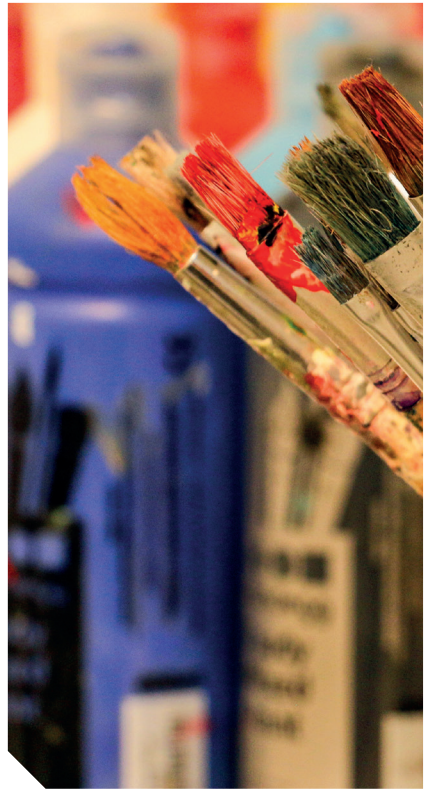
Toiminta-alueina ovat Nokian kaupunki, Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kunnat.

Pirkan opiston taidekoulujen (Kuvataidekoulu, Musiikkiopisto, Tanssikoulu, ja Teatterikoulu) taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perustana ovat

- laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta
- Opetushallituksen määräys taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista 2017

Taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 5 §:n mukaan Opetushallitus on päättänyt taiteenaoloittain taiteen perusopetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä (opetussuunnitelman perusteet), oppilaan arvioinnista ja todistukseen merkittävistä tiedoista (laki taiteen perusopetuksesta, 8 §).

Taiteen perusopetuksesta Pirkan opistossa on rakennettu kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodos-

tavat Pirkan opiston taideopetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämä opetussuunnitelma on laadittu Pirkan opiston taidekoulujen yhteistyönä lukuvuoden 2017–2018 aikana.

Opetussuunnitelman yhteiset osat on työstetty prosessina taideaineiden suunnittelijoiden ja taideaineiden tuntiopettajien kanssa. Henkilöstö on osallistunut vuoden aikana Taiteen perusopetusliiton järjestämään, opetussuunnitelmaprosessia tukevaan Luosit-koulutukseen sekä Opetushallituksen, Kuntaliiton ja Kansalaisopistojen

Opetussuunnitelmaprosessin tavoitteena on uusien perusteiden omaksuminen ja siirtäminen käytäntöön. Yhteisen osan lisäksi on kullakin taiteenalalla erillinen, ainekohtainen opetussuunnitelmansa, jossa tarkennetaan taidelajille ominaisia opetuksen tavoitteita ja sisältöjä

liiton järjestämiin koulutus- ja tiedotustilaisuuksiin.

Nokian kaupungissa toimivat yksityiset taiteen perusopetuksen järjestäjät (*Musiikkikoulu Onni, Musiikkikoulu Josette Tuomisto, Nokian balettikoulu Katja Suova*) ovat osallistuneet Pirkan opiston opetussuunnitelmaseminaariin ja yhteissuunnittelua on jo tehty käytännönkin tasolla. Pirkan opiston opetussuunnitelmaluonnos on saanut myös valtakunnallista näkyvyyttä taideopetuksen yhtenäistämisen ja mediataiteen opetuksen suunnittelun ansiosta.

Opetussuunnitelmaprosessiin on saatu liitettyä myös Opetushallituksen rahoittama hanke mediataiteen ottamisesta opetusvalikoimaan kaikkia taideaineita sitovana opetusaineena. Taiteen perusopetuksen saavutettavuutta ja tunnettavuutta lisätään Taidekaravaani-hankkeessa, jossa taiteen opetus ja taiteenlajeihin tutustuminen viedään toiminta-alueen alakouluihin.

Opetussuunnitelmaprosessin tavoitteena on uusien perusteiden omaksuminen ja siirtäminen käytäntöön. Yhteisen osan lisäksi on

kullakin taiteenalalla erillinen, ainekohtainen opetussuunnitelman, jossa tarkennetaan taidelajille ominaisia opetuksen tavoitteita ja sisältöjä. Lisäksi musiikin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman tueksi on laadittu opintojen etene-
misen varmistamiseksi ja arvioinnin pohjaksi soitinkohtaiset taitotaulut.

Opetussuunnitelmaprosessi on jatkuva ja kehittyvä. Seuraavina askelina tulevat sen jalkauttaminen, tiedottaminen, julkaisu nettisivuilla ja painettuna versiona sekä erilaiset tiedotteet ja oppaat vanhemmille ja oppilaille.

TAITEEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAT 1.8.2018 ALKAEN

	LAPSET JA NUORET	AIKUISET
KUVATAIDE	laaja ja yleinen	laaja
MEDIATAITEET	yleinen	-
MUSIIKKI	laaja	laaja
TEATTERI	yleinen	yleinen
TANSSI	yleinen	-

Koulutuksen järjestäjänä on Nokian kaupunki, joka on hyväksynyt tämän opetussuunnitelman 6.6.2018 noudatettavaksi toiminta-alueen kunnissa Lemppälässä, Vesilahdessa, Nokialla ja Pirkkalassa 1.8.2018 alkaen. Yleiset osat on laadittu koskemaan kaikkea taiteen perusopetusta Pirkan opistossa. Mediataiteiden opetussuunnitelma on lisätty täydentämään ja kokoamaan taideopetuksen kokonaisuutta. Pirkan opiston taiteen perusope-

tuksen opiskelijat siirtyvät opiskelemaan uusien opetussuunnitelmien mukaan 1.8.2018 alkaen. Poikkeuksena ovat tanssin taiteen perusopetuksen opiskelijat, jotka ovat aikaisemmin aloittaneet opintonsa laajan oppimäärän mukaan. Siirtymäaika opiskelijoilla on korkeintaan kolme vuotta.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet, taiteenalan traditio ja paikallinen

kulttuuriperintö, taiteenalan kansalliset ja kansainväliset muutokset, jatko-opintojen vaatimukset sekä Pirkan opiston toimintaympäristön omaleimaisuus ja toiminta-alue.

Pirkan opisto on suunnitellut opetuksen tarjonnan ja päättää opetuksen määrästä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetuksen määrä on mitoitettu niin, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMISEN LÄHTÖKOHDAT JA UUDISTUKSEN TAVOITTEET

- *laadun takaaminen ja ylläpitäminen*
- *Opiston omien vahvuuksien korostaminen*
- *valinnan mahdollisuuksien lisääminen*
- *sopeutuminen kilpailutilanteeseen
yksityisten koulujen kanssa*
- *koko taideopetuksen rakenteellinen yhtenäistäminen*
- *opetuksen monipuolisuuden ja syvyyden lisääminen*
- *poikkitaiteellisuuden ja ajanmukaisuuden varmistaminen*
- *vapaan sivistystyön kurssitarjonnan hyödyntämisen
tehostaminen ja vastavuoroisuuden lisääminen*
- *tiivin ja toimivan suunnitelman laatiminen
käytännön opetustyön tueksi*
- *tavoitteiden kirkastaminen*
- *yhteistyön tehostaminen muiden toimijoiden kanssa*
- *oppilaslähtöisyyden varmistaminen*
- *selkeä viestiminen opintojen rakenteesta
ja sisällöistä kaikille sidosryhmille*

Pirkan opisto arvioi antamaansa koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin säännöllisesti. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä kehitetään jatkuvasti.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) Pirkan opisto vastaa siitä, että vuosittain laaditaan op-

pilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Pirkan opistossa laadittu Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

TOIMINTA-AJATUS

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Sen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti.

ELINIKÄINEN HARRASTAMINEN JA JATKO-OPINTOMAHDOLLISUUDET

Opiskelussa kehitetään ja syvennetään taiteenalalle ominaista osaamista sekä ilmaisun taitoja ja luodaan edellytykset itsenäiselle, elinikäiselle taiteen harrastamiselle. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä sekä annetaan valmiudet oppilaan tavoitteiden mukaiseen opintojen jatkamiseen asianomaisen taiteenalan ammattillisessa ja korkea-asteen koulutuksessa.

POIKKITAITEELLISUUS

Pirkan opiston taidekoulu on laaja-alainen ja monipuolinen osaamis- ja oppimiskeskus, jossa opiskelu toteutuu yhdessä taiteen eri lajien (kuvataide, mediataiteet,

musiikki, teatteri, tanssi) kanssa siten, että se tuottaa yhteisöllisen ja yksilön omien taitojen huomioivan kokemuksen. Opetuksessa syvennetään oman taiteenalan ymmärrystä sekä kykyä kokea iloa omasta ja muiden työskentelystä ja esityksistä. Pirkan opiston taidekouluissa opetus toteutetaan nykyaikaisissa ja taiteen opetukselle soveltuvissa tiloissa nykyaikaisin opetusvälinein.

TRADITIOISTA ROHKEAAN KOKEILUUN

Taiteen perusopetus rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Pirkan opiston taidekouluissa pyritään vahvistamaan oppilaan kokemusta osallisuudesta taiteen

pitkään perinteeseen ja nykyilmiöihin sekä kiinnostusta ja ymmärrystä muiden kulttuurien taiteen maailmaan. Lähestymiskulmia taiteeseen haetaan myös poikkitieteellisuuden ja poikkeavien näkökulmien kautta. Esimerkiksi open stage ja stand-up-kulttuuri voivat olla osana opetusta ja tapahdumia. Kaikessa toiminnassa pidetään tavoite korkealla. Perinteiden lisäksi tartutaan uusiin ilmiöihin ja rohkaistaan uusiin kokeiluihin. Muuttuviin opetustarpeisiin reagoidaan nopeasti ja räätälöidään kuntiin ja kuntien välille joustavat ja kohdennetut opetusmenetelmät.

LUOVUUS JA AINUTLAATUISUUS

Taiteen opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Opetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentamista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Opiskelussa kehitetään ja syvennetään taiteenalalle ominaista osaamista sekä ilmaisun taitoja ja luodaan edellytykset itsenäiselle, elinikäiselle taiteen harrastamiselle.

ARVOPERUSTA

Pirkan opiston taidekoulujen arvoperusta pohjautuu koko opistossa määriteltyihin arvoihin sekä taiteen perusopetuksen erityiseen rooliin ja yksilön vaikuttamisen mahdollisuuksiin taiteissa. Yksilön ainutkertaisuus on kantava näkökulma.

SIVISTYS JA TASA-ARVO - YHDESSÄ OPIEN ETEENPÄIN

Opistossa otetaan huomioon ihmisten erilaiset toiveet, tarpeet ja näkemykset. Taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukseksi. Toiminta-alueen maatiieteellisiä vaatimuksia pidetään eräänä näkökulmana opetustarjonnan suunnittelussa. Taiteen opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta sekä opetustilanteissa, että markkinoinnissa. Kurssisisällöt suunnitellaan kaikille sopiviksi ja saavutettaviksi.

ELINIKÄISEN OPPIMISEN OIKEUS

Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä. Opetuksen lähtökohdina ovat kullekin taiteenalalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taidetta tuottamalla jatketaan kulttuuriperinnettä. Ilmaistessaan itseään taiteen keinoin oppilas oppii arvioimaan itseään ja ympäristöään sekä rakentamaan maailmankuvaansa omien kokemustensa pohjalta. Eri-ikäisten oppilaiden tarpeet, toiveet ja erityisvaatimukset otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa. Taiteen perusopetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle. Opistossa laadittu Kestävän kehityksen ohjelma toteutuu opetuksessa.

YHTEISÖLLISYYS - YHDESSÄ TEKEMINEN

Ihminen rakentaa elämänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja arvokas yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Oppilaita kannustetaan itsenäisen työkentelyn ohella työskentelemään pareittain, pienryhmissä ja yhdessä koko ryhmän kanssa. Opetus kehittää ja säilyttää niin paikallista kuin kansallistakin kulttuuria, sekä tukee oppilaan kykyä arvostaa eri kulttuureita ja toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa.

Taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle.

YKSILÖN AINUTKERTAISUUDEN KUNNIOITTAMINEN

Taiteen opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa jokainen yksilö on ainutkertainen ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäänsä. Erityisoppilaiden tarpeet otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa. Oppimisen ohella tarjoutuu mahdollisuus sosiaalisten taitojen vahvistamiseen yhteisöllisten kokemusten kautta. Taide toimii ilon, virkistyksen ja hyvinvoinnin lähteenä.

LUOVUUS

Luovaa ajattelua ja toimintaa ihmisen luontaisena ominaisuutena pyritään aktivoimaan ja vahvistamaan. Oppimistilanteissa annetaan tilaa oppilaiden omalle aktiivisuudelle, ideoille, tekemisen ja kokemisen ilolle sekä leikin elementeille. Taiteen avulla hankitaan tietoa itsestä ja käytetään taidetta oppilaan sisäisen maailman ilmaisukanavana. Oppilaiden luovuutta, yksilöllistä ilmaisua, inspiraatiota ja ilmaisu-rohkeutta tuetaan opiskelun eri vaiheissa. Taiteeseen sisältyvät

esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Jokaisen oppilaan kehitymistä ja oppimista tuetaan hänen omista lähtökohdistaan käsin.

OPPIMISKÄSITYS

Pirkan opiston taidekouluissa oppilas on **aktiivinen toimija**. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja keuhollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aikaisemmat kokemukset ja elämykset, joiden kautta ohjataan opiskelussa aktiivisen toimijan rooliin. Oppimisessa kannustetaan aktiiviseen, tutkivaan otteeseen ja ennakkoluulottomaan, toiminnalliseen lähestymistapaan.

Taiteen perusopetuksessa oppiminen on oivalluksia ja kokemuksia tuottavaa. Yksilöllinen ja yhteisöllinen tietojen ja taitojen

rakentaminen vahvistaa kulttuurista osallisuutta ja edistää hyvinvointia. Oppiminen on kaikilla taiteenaloilla kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Tämän prosessin kautta on mahdollista muodostua syvälinen taiteiden ymmärrys sekä tekninen ja taidollinen osaaminen. Myös ymmärrys kulttuurisesta osallisuudesta rakentuu taiteiden ymmärryksen myötä. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Oppilaita rohkaistaan ottamaan uusia näkökulmia oppimiseen ja ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Opiskelu on tavoitteellista ja edellyttää pitkäjänteistä otetta opiskeluun. Säännöllinen harjoittelu tai työskentely

sekä harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Tavoite pidetään koko ajan kirkaana mielessä ja sen saavuttamiseksi hankitaan tarpeelliset tiedot ja taidot. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

Esiintymiset, näyttelyt, yhdessä tekeminen ja innostavat työskentelymenetelmät ovat keskeisiä. Ne ovat myös oivallisia oppimiskokemuksia. Luovuus kehittyy kokemuksista taiteen parissa. Se tuo taitoa soveltaa opittuja tietoja ja taitoja itsenäisesti ja ennakkoluulottomasti henkilökohtaisessa taiteen tuottamisessa, joka taas vahvistaa persoonallisuutta ja rakentaa hyvää itsetuntoa.

OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT

Oppimisympäristöt ovat tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa taiteenalan opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Ne koostuvat rakennetusta ja luonnonympäristöstä, toiminta- ja kulttuuriympäristöstä, oppilaan omasta elinympäristöstä ja verkko- ympäristöstä. Pirkan opistossa

oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiriltään erilaisuuden huomioon ottavia, avoimia ja myönteisiä sekä rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan. Paikkakuntien erityislaatuisuus pyritään huomioimaan opetusta

rikastuttavana tekijänä. Oppimisympäristöt luovat edellytykset taiteenalan ominaiseen aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Ne luovat myös edellytyksiä taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen.

Oppimisympäristöt ovat tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa taiteenalan opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Monipuolisia työtapoja täydentävät taideteosten ja esitysten hiominen ja niiden saattaminen vuorovaikutukseen yleisön kanssa.

Oppimisympäristössä arvostetaan henkilöstön korkeatasoista ja monipuolista osaamista sekä opetuksen laadukkuutta, jossa kuunnellaan oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Oppiminen on aktiivinen, luova ja tavoitteellinen prosessi, joka syntyy yksilön omista lähtökohdista motivoituneessa, virheitä sallivassa, positiivisessa ja kannustavassa oppimisympäristössä. Hyvässä oppimisympäristössä oppilas asettaa itse omia tavoitteitaan yhdessä opettajan ja ryhmän jäsenten kanssa ja löytää itselleen sopivia työtapoja. Oppilaita kannustetaan löytämään omat ominaispiirteensä ja vahvuutensa sekä autetaan tiedostamaan ne realistisesti. Rohkaisevassa ilmapiirissä opitaan kohtaamaan haasteita ja ottamaan vastaan palautetta. Onnistumisen kokemukset motivoivat ja kannustavat pitkäjänteisyyteen.

Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet sekä oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuva osaamisen karttuminen. Luova tekeminen ja taitojen oppiminen ovat pitkäjänteistä ja aikaa vaativaa työskentelyä. Asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit

sekä tieto- ja viestintäteknologian tarkoituksenmukainen käyttö antavat mahdollisuuden taiteenalan opiskeluun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetusta toteutettaessa otetaan huomioon työ-, tuote- ja ympäristöturvallisuus. Opetus järjestetään tiloissa, jotka mahdollistavat turvallisen liikkumisen ja keskittymisen taiteenalojen vaatimusten mukaisesti. Oppilailla on käytössään nykyaikaiset, tarkoituksenmukaiset ja laadukkaat välineet sekä monipuoliset materiaalit. Heidät ohjeistetaan turvallisiin työtapoihin.

Oppimisympäristöjen valinnassa otetaan huomioon oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.

Oppilailla on mahdollisuus asettaa omia tavoitteita, ja häntä tulee kannustaa työskentelemään sekä itsenäisesti että toisten kanssa läpi koko opintojen. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Opiske-

lyympäristö mahdollistaa sekä yhdessä opiskelun että työrauhan.

Työtapoja valittaessa otetaan huomioon opittavan asian tai tehtävän luonne sekä taiteen tekemisen prosessinomaisuus. Moniaistisuudella, mielikuvituksella ja eläytymisellä on tärkeä merkitys luovaan työhön ryhdyttäessä ja sitä toteutettaessa. Ideoiden ja luonnosten kehittelyssä hyödynnetään havainnointia, pohdintaa ja ideointia ryhmässä ja itsenäisesti. Oppimisen iloa ja oivallusten syntyä pyritään vahvistamaan teemojen ja työtapojen valinnoilla.

Oppimistapahtumassa on keskeistä omien kokemusten, ajatusten ja tunteiden pohdinta sekä niiden työstäminen. Päämääränä on löytää oppilaan kanssa yhdessä parhaiten soveltuvat työtavat, joilla oppimistavoitteet saavutetaan. Opettaja luo oppimiselle myönteisen, avoimen ja rohkaisevan ilmapiirin, joka mahdollistaa oppilaan vuorovaikutustaitojen, aloitteenkyvyn ja pitkäjänteisyyden kehittymisen. Monipuolisia työtapoja täydentävät taideteosten ja esitysten hiominen ja niiden saattaminen vuorovaikutukseen yleisön kanssa.

OPPIMÄÄRIEN YHTEISET TAVOITTEET

YLEISEN OPPIMÄÄRÄN YHTEISET TAVOITTEET

- elinikäisen taidesuhteen ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen.
- tarjota innostavia ja monipuolisia mahdollisuuksia taiteen tekemiseen ja kokemiseen sekä taiteesta nauttimiseen
- kannustaa pohtimaan taiteen merkitystä omassa elämässä sekä vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä taiteen keinoin
- oppimisen ilon, opiskelumotivaation ja luovan ajattelun edistäminen
- oppilaiden yksilöllisten oppimisen tarpeiden ja lähtökohtien huomioiminen
- kannustaa ja ohjata valitsemaan itselleen merkityksellisiä tapoja tehdä taidetta
- kokeilla, harjoitella ja soveltaa taiteenalansa ilmaisukeinoja moniaistisesti
- tukea oppilaiden ajattelun taitojen ja monilukutaidon kehittymistä myös taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntämällä
- kannustaa tutustumaan taiteenalaan historiallisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta

LAAJAN OPPIMÄÄRÄN YHTEISET TAVOITTEET

- luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle
- tarjota mahdollisuuksia osaamisen monipuoliseen ja päämäärätietoiseen kehittämiseen sekä taiteesta nauttimiseen
- innostaa käyttämään taidetta myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä
- vahvistaa oppilaiden oppimisen iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa
- rohkaista asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta
- ohjata taiteenalan opintojen edetessä oppilasta ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan
- tarjota oppilaalle mahdollisuuden kehittää hänelle merkityksellisiä taiteenalan ilmaisutapoja
- kannustaa tarkastelemaan, tulkitsemaan ja arvottamaan kulttuurisesti moniaista todellisuutta taiteen keinoin
- tukea opinnoissa kehittyvää monilukutaitoa sekä oppilaiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja
- ohjata tarkastelemaan taiteen alaa historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä
- rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille

OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET

Taidekouluihin (Kuvataidekoulu, Teatterikoulu, Tanssikoulu) otetaan oppilaat ilmoittautumisjärjestyksessä. Oppilasvalintaa voidaan tarvittaessa täydentää lukukauden alkuun saakka. Mikäli oppilaita on tulossa ryhmään enemmän, kuin voidaan ottaa, valinta suoritetaan arpomalla. Opetusryhmiin on mahdollista päästä uutena oppilaana kesken lukukauden vapautuvalle paikalle. Jos oppilaan ei ole mahdollista saada koottua kaikkia vaadittavia opintoja taiteen perusopetuksen päättötodistusta varten, voi hän saada opinnoistaan osallistumistodistuksen. Oppilaaksi ottamisen periaatteita voidaan tarkentaa ainekohtaisissa opetus-suunnitelmissa.

Musiikkiopistoon järjestetään oppimisvalmiuksia kartoittava valintatilaisuus keväisin, johon ilmoitetaan tammi-maaliskuussa. Tilaisuudessa testataan oppilaan musiikillisia ja motorisia valmiuksia, sekä motivaatiota ja edellytyksiä laajan oppimäärän opintojen suorittamiseen kokonaisuudessaan. Lukuvuoden aikana vapautuville paikoille ei oteta uusia oppilaita.

OPPIMISEN ARVIOINTI

Arvioinnin kohteena on oppilaan kehittyminen hänen omista lähtökohdistaan ja hänen itse asettamiensa tavoitteiden toteutuminen, taiteiden yhteiset tavoitteet ja oppilaan valitseman suuntautumisvaihtoehdon tavoitteiden saavuttaminen sekä asennoituminen opintoihin. Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin perusopintojen ja syventävien opintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin.

Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon tarvittaessa oppilaan koko oppimishistoria ja kehityskaari sekä oppimiseen vaikuttavat taustatekijät. Pääpaino arvioinnissa on oppilaan sen hetkinen tilanne. Oppilaita ei verrata toisiinsa, eikä aseteta paremmuusjärjestykseen. Arviointi kohdistuu oppilaan tekemiseen tai tuotokseen hänen kulttuuritaustastaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan riippumatta.

Arvioitaessa muistetaan, että kaikkien esitysten tai teosten takana on paljon opittuja asioita. Ohjaava palaute auttaa rakentamaan selvän kuvan omasta osaamisesta ja viitoittaa oppimisen polkua eteenpäin. Rehellinen arviointi

tukee harrastuksen kautta hyvän taidesuhteen luomista ja antaa taidealan ammattiin suuntautuvalla oppilaalle todellista tietoa hänen kyvyistään ja taidoistaan. Parhaimmillaan taidekasvatus yhdistää tavoitteellisen opiskelun ja tasapainoisen, itseensä luottavan persoonallisuuden kehittymisen.

Oppilas saa työskentelystään ja suorituksistaan sanallista palautetta suullisesti ja / tai kirjallisesti koko opintojensa ajan. Lukuvuosittain voidaan järjestää oppilastöiden näyttely, teatteriesitys, konsertti, taltiointi tai muu monitaiteellinen projekti. Työtapoihin voi taidealasta riippuen kuulua palautetta sisältävän oppimisportfolion laadinta koko opintojen ajan. Oppimispäiväkirjan kirjoittamisen säännöllisenä osana toimintaa voi toimia myös itsearvioinnin keinona.

Vanhempia, huoltajia ja muita sidosryhmiä kuullaan mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa. Lasten ja nuorten taideopetuksessa annetaan opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tietoa opiskelijan vuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista Pirkan opiston opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla.

ARVIOINTI

- ohjaa oppilaan oppimista, omien tavoitteiden asettamista sekä oppimisprosessin eri vaiheiden ymmärtämistä
- tukee oppilaan edistymistä ja oppimismotivaatiota
- edistää opiskelijan osallisuutta
- on oppimiseen kannustavaa, rohkaisevaa, oikeudenmukaista ja eettistä
- sisältää erilaisia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itsearviointiin ja vertaisarviointiin
- motivoi oppilasta sopivasti mitoitetuilla lähitavoitteilla
- huomioi oppilaan iän, lähtökohdat, aktiivisuuden ja yksilölliset edellytykset
- ohjaa oppilasta havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä
- sisältyy vuosittaiseen suunnitteluun ja sitä kehitetään ajankohtaiseksi ja elinikäistä oppimista tukevaksi

ARVIOINNIN MENETELMINÄ KÄYTETÄÄN mm.

- *tunneilla annettavaa palautetta*
- *oppilaan itsearviointia*
- *ryhmän sisäistä arviointia (muiden työskentelyn kannustava arviointi)*
- *näytöksiä ja esityksiä*
- *esiintymistoimintaa ja oppilaiden omia tuotoksia*
- *kehittämisen ja palauttekeskustelua*
- *arviointitilaisuuksia ja näytetunteja*
- *portfolioita*
- *näkökulmasta*

ITSEARVIOINTI JA PALAUTTEEN ANTAMINEN

Ohjaamalla oppilasta itsearviointiin pyritään johdattelemaan häntä omaehtoiseen työskentelyyn, kehitetään kykyä seurata omaa oppimisprosessia ja tekemään huomioita omasta edistymisestä sekä ymmärtämään oppimiselle asetettuja yleisiä tavoitteita. Samalla kun opettaja ohjaa oppilasta arvioimaan itseään hän myös auttaa oppilasta löytämään oman tapansa oppia. Itsearviointi vahvistaa itse-tuntemusta ja käsitystä omasta oppimisesta, kyvyistä ja saavutetuista taidoista. Kaikki osaavat

jotakin, kukaan ei voi osata kaikkea.

Itsearviointi on osa oppimista, mutta ei itsetarkoitus. Se tukee oppimisprosessia ja auttaa eteenpäin sekä itsenäisessä että ohjatussa työskentelyssä. Hyvä taidesuhde ei kehity liiallisella itsekritiikillä. Opettajan kannustus ja tuki ovat tarpeen erityisesti tilanteissa, joissa oppilaan omat odotukset eivät täyty. On tärkeää saada välillä ehdotonta kiitosta, johon ei liity muutos- tai parannusehdotuksia, vaikka korjattavaa vielä löytyisikin. Kannustusta ja ohjausta tarvitaan erityisesti jo saavutetun osaamisen arvostamisessa ja hyvien puolien löytämisessä.

Ryhmässä oppilas arvioi itseään useasta näkökulmasta: oma suoritus, koko ryhmän yhteinen suoritus sekä muiden ryhmän jäsenten yksilöllinen panos. Oppilasta ohjataan itse huomaamaan heikot ja vahvat alueensa ja miettimään keinoja oppimisen edistämiseen. Tavoitteena on, että oppilas oppii harjoittelemaan niitä asioita, joissa on parantamisen varaa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti silloin, kun työskennellään oman vahvuusalueen ulkopuolella ja oppiminen vaatii ponnistelua.

Oppilasta ohjataan asettamaan itselleen sopivia, lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita, työskentelemään niiden mukaisesti ja seuraamaan niiden toteutumista. Oppilaan itse-

ohjautuvuus lisääntyy vähitellen, ja harrastuksen itsenäinen jatkaminen tulee mahdolliseksi.

PORTFOLIO

Portfoliota voidaan käyttää oppimisen ja arvioinnin tukena taidealasta riippuen. Sen työstäminen opiskelun aikana on oman oppimisprosessin dokumentointia sekä itsearviointia ja se tukee itsetuntemuksen kehittymistä.

Opiskelija kokoaa ohjatusti työskentelyn kuluessa syntyneestä kuvallisesta / kirjallisesta materiaalista (esim. kirjalliset tuotokset, oppimispäiväkirjan otteet ja visuaaliset työt) kasvunkansion eli prosessiportfolion. Portfoliotyöskentely on jatkuvaa, prosessin-omaista toimintaa, jossa itsenäisen työn osuus korostuu, mutta opiskelijan työn etenemistä seurataan, arvioidaan ja tuetaan.

OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSI LUKEMINEN

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksi luettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyes-

sä opiskelmaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksi lukemisessa menetellään samoin. Päätöksen tekevät suunnittelija ja rehtori yhdessä.

OPPIMÄÄRIEN ARVIOINTI

LAAJA OPPIMÄÄRÄ

Taiteenalan laajan oppimäärän perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Päätötodistukseen merkitään sanallinen arvio oppilaan suorittamasta laajasta oppimäärästä perusopintojen ja syventävien pintojen jälkeen. Sanallinen arvio kuvaa oppilaan edis-

tymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa opintojen tavoitteisiin. Sanallisessa arvioissa painotetaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

Syventävien opintojen lopuksi tehty päättötyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Opintojen aikana oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Laajan oppimäärän arviointi perustuu Pirkan opiston opetussuunnitelmassa määriteltyihin laajan oppimäärän arvioinnin kriteereihin ja arvioinnin taiteenala-kohtaisiin täsmennyksiin.

YLEINEN OPPIMÄÄRÄ

Yleisen oppimäärän opintojen aikaista arviointia täsmennetään taiteenala-kohtaisesti taidekoulujen taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmissa.

TODISTUKSET

YLEINEN OPPIMÄÄRÄ

- annetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän jälkeen, kun oppilas on suorittanut sekä yleisen oppimäärän yhteiset opinnot että teemaopinnot

Taiteen perusopetuksen **yleisen oppimäärän päättötodistus** sisältää:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset opinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän teemaopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.
- Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä.

Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opinnoista:

- Oppilaalle annetaan pyydettyessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan yleisen oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

LAAJA OPPIMÄÄRÄ

- annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen jälkeen, kun oppilas on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän **perusopintojen todistus** sisältää:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot ja kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.
- Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus voi sisältää liitteitä.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

- Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Mikäli oppilas ei ole suorittanut koko oppimäärää, voidaan hänelle antaa pyydettyessä osallistumistodistus tai läsnäolotodistus suoritetuista opinnoista.

Arviointikriteerit ovat taiteenala-kohtaisesti opetussuunnitelman liitteenä.

OPINTOJEN SEURAAMISEN MENETELMÄT

Pirkan opisto ylläpitää opintorekisteriä, jonne oppilaiden eteneminen kirjataan ja jonka pohjalta annetaan todistus.

YHTEISTYÖ

Pirkan opiston taidekoulut luovat säännöllisen, toimivan yhteyden oppilaan, perheen, opettajan ja opiston välille. Huoltajilla on mahdollisuus halutessaan keskustella henkilöstön kanssa. Pirkan opisto tiedottaa aktiivisesti ja järjestää tiedotustilaisuuksia sekä vanhempainiltoja. Toiminnan tueksi voidaan perustaa vanhempainyhdistyksiä, jossa on kaikkien yhteistyökuntien edustus. Käytännön opetustyötä ja sen tuloksia vanhemmat pääsevät seuraamaan opetusryhmäkohtaisesti sovittavina aikoina sekä opetustoimintaan kuuluissa oppilastöiden näyttelyissä ja esityksissä.

Näyttely- ja museovierailut, retket ja vierailut erilaisiin kulttuurikohteisiin, konsertteihin, tapahtumiin tai taidealan kilpailuihin ovat myös osa taiteiden opetusta. Pirkan opiston opiskelijat osallistuvat mahdollisuksien mukaan eri puolella Suomea järjestettäviin katselmuksiin ja oppilaita kannustetaan osallistumaan erilaisiin tapahtumiin, leireille ja festivaaleille.

Yhteistyö ympäröivän kulttuuri- ja työelämän sekä muiden oppilaitosten kanssa on tärkeä osa opiston toimintaa. Opetusjärjestelmä tuottaa opetuksen ohella kulttuuripalveluita järjestämällä näyt-

telyitä, esiintymisiä, konsertteja, produktioita ja levytyksiä omana toimintanaan sekä yhteistyössä eri kulttuuritahojen kanssa, joka vahvistaa kunkin toimintaympäristön paikallisia erityispiirteitä.

YKSILÖLISTÄMINEN

Pirkan opiston taidekouluissa otetaan huomioon erilaiset oppilaat. Oppimääriä voidaan tarpeen vaatiessa räätälöidä yksilölle sopiviksi opiston edellytysten puitteissa. Opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää oppilaan edellytyksiä ja tarpeita vastaaviksi. Tällaisia tapauksia voivat olla esimerkiksi siirtyminen oppimäärästä tai taiteen alasta toiseen, opintojen täydentäminen tai henkilökohtaisista toimintarajoitteista johtuvat syyt. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskelu aika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely.

Oppilas osallistuu itse tavoitteiden asettamiseen henkilökohtaista opintosuunnitelmaa tehdessä. Oppimisen tavoitteet ja niiden arviointiperusteet kirjataan, jotta oppilas tietää, millaisiin taitoihin ja tietoihin hänen opiskelunsa tähtää.

Oppilaalla oikeus on osallistua opetukseen säännöllisesti ja aktiivisesti. Opettaja arvioi oppilaan opintomenestystä jatkuvalla seurannalla, antaa palautetta suullisesti ja on säännöllisesti yhteydessä oppilaan huoltajiin. Opintojen tehostamiskehoitus voidaan antaa oppilaalle, jonka opintotavoitteet jäävät toteutumatta.

Oppimäärää yksilöllistettäessä menettelyt dokumentoidaan taidealakohtaisesti opintorekistereihin. Yksilöllistäminen voi tarkoittaa tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyn yksilöllistämistä. Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Mahdollisuudesta yksilöllistää oppimäärää annetaan tietoa huoltajille. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laadinnan taidealakohtaiset kriteerit on tarvittaessa kirjattu taideaineiden opetussuunnitelmiin.

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Pirkan opisto kehittää opetustaan ja toimintaansa jatkuvasti, seuraa kansallisen ja kansainvälisen taidekasvatuksen kehitystä, opiskelun sisällöllisiä ja rakenteellisia muutoksia sekä taiteen ala- ja sisältökohtaista kehittymistä. Oppilaiden, opettajien ja huoltajien palautteita käytetään osana toiminnan jatkuvaa arviointia ja kehittämistä.

